

Kuntien ilmasto- ja talousjohtamisen hankkeet

Ympäristöministeriön Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelmassa avustuksen saaneiden 'ilmasto- ja talousjohtaminen' teemaisten hankkeiden tulosten esittelyt

<https://ym.fi/kuntien-hankkeet>

Vähähiilinen kiertotalouskaupunki – investointien ohjaus ja ilmastobudjetointi (VÄKI) -hanke

Hankkeessa kehitettiin ilmastobudjetointia kaupunkikonsernin investointiohjelman valmistelun, ohjauksen ja seurannan välineenä. Ilmastotavoitteiden ja kiertotalouden toteuttaminen yhdistettiin.

Samalla parannettiin vuosijohtamisen ohjausta ja pidennettiin taloussuunnittelun ohjausvaikutusta investointiohjelman kautta.

Painopisteenä oli kaupunkikonsernin investointien vaikuttavuus päästöjen vähentämiseen, luonnonvarojen ylikäytön vähentämiseen ja luonnon monimuotoisuuteen.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Turku on ottanut käyttöön ilmastobudjetoinnin. Kaupungin ilmastobudjetissa tarkastellaan investointihankkeiden suunnitelmia ja toteutukseen liittyviä toimia sen varmistamiseksi, että investoinnit tukevat kaupunkikonsernin ilmasto- ja ympäristötavoitteita. Investointien vaikutuksia seurataan ja arvioidaan EU-taksonomian mukaisuuden ja muiden indikaattorien perusteella. Eri mittareiden yhdistelmä auttaa investointien arvioinnissa. Ilmastobudjetissa tarkastellaan hankkeiden vaikutuksia ilmastomuutoksen hillintään ja sopeutumiseen, kiertotalouteen, luonnon monimuotoisuuteen ja vesiensuojeluun sekä ympäristöön.
- Investointien taksonomia-arviointien ansiosta investointiprosessia tarkastellaan kokonaisuutena esimerkiksi palvelualueiden vastuunjaon näkökulmasta. Näiden havaintojen perusteella on tunnistettu kehitystoimia vaativia pullonkauloja. Kaupungin ympäristönsuojelun asiantuntijat on osallistettu hankkeiden vaiheisiin. Kaupungin investointiprosessille on luotu systemaattinen kehityssuunnitelma, jolla parannetaan kestävien investointihankkeiden suunnittelua ja toteutusta. Jotkin kehitettävät asiat toteutetaan myöhemmin.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- EU-tason viitekehyksen käyttäminen ilmastobudjetissa korostaa ohjauskeinon kestävyyttä ja luotettavuutta. EU:n vihreän rahoituksen taksonomia tarjoaa selkeät kriteerit ja standardit. Näin kaupungin ilmasto-ohjaus sitoutuu laajempaan eurooppalaiseen kontekstiin. Tämä lisää ilmastobudjetoinnin uskottavuutta ja vahvistaa sen jatkuvuutta. EU-tason viitekehys ja vihreän rahoituksen mahdollisuudet auttavat kaupungin päätöksentekijöitä ymmärtämään ilmastobudjetoinnin merkityksen ja hyödyt.
- Kehitetyt parhaat käytännöt ja toimintamallit kestävän rakentamisen, ilmasto- ja ympäristötiedon hallinnan ja tavoitteiden edistämisen alueilta ovat jaettavissa ja hyödynnettävissä laajasti. Turku on yksi ensimmäisistä eurooppalaisista kaupungeista, joka integroi EU-taksonomian rakennushankkeisiinsa, ja voi jakaa oppeja sen hyödyntämisestä.
- Kahdelle jatkohankkeelle on jo haettu rahoitusta. Turun rakennus- ja infrahankkeisiin liittyvän ilmasto- ja ympäristötiedon tallentamista sekä kulkua investointiprosessin halki sujuvoitetaan tietoalustaratkaisulla. Toisessa hankkeessa kehitetään systemaattinen, karttapohjainen lähestymistapa ilmastomuutokseen sopeutumiseksi.

Vastuutaho: Turun kaupunki

Kokonaissumma: 140 000 €

Avustusosuus: 70 000 €

Aikataulu: 8/2022–6/2024

Lisätietoja: [Vähähiilinen kiertotalouskaupunki – investointien ohjaus ja ilmastobudjetointi \(VÄKI\)](#) (turku.fi)

Hiilineutraali kiertotalouskaupunki – suunnitellen ja rakentaen (HIKKA)

HIKKA-hankkeessa kehitettiin kiertotalouden mukaisia ja päästöjen hillintään tähtääviä toimintatapoja Joensuun kaupungin kaupunkiympäristön toimialalle. Lisäksi tuettiin Hiilineutraali Joensuu 2025 -tavoitteen saavuttamista ja selkeytettiin kaupunkiympäristön toimialan prosesseja. Hankkeen tuloksena päivitettiin ohjeita, parannettiin yhteistyötä, käynnistettiin pilottiprojekteja ja lisättiin tietoisuutta.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Hankkeen aikana tunnistettiin prosessit, joilla hiilineutraaliutta ja kiertotaloutta voidaan edistää ja kehitettiin konkreettisia toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Aloituskyselyn, keskustelujen ja työpajojen kautta kartoitettiin nykyisen osaamisen taso sekä tulevaisuuden tietotarpeet. Alkukartoituksen avulla ideoitiin toimenpiteitä, laadittiin selvityksiä ja tehtiin pilottikokeiluja. Viimeisessä vaiheessa päivitettiin toimintaohjeet ja -järjestelmät.
- Hankkeen tuloksena päivitettiin ohjeistuksia, kehitettiin yksiköiden välistä yhteistyötä ja seuranta- ja raportointijärjestelmiä.
- Hankkeen avulla lisättiin tietoisuutta, yhteistyötä ja uusia toimintatapoja. Pilotit tarjosivat tietoa toimenpiteiden vaikutuksista ja haasteista. Loppukysely osoitti yhteistyön ja vaikutusmahdollisuuksien parantuneen. Hanke mahdollisti kehitystoimia, joille ei muuten olisi aikaa.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Toimenpiteet on kaupunkiympäristön toimialalla saatu hankkeen aikana hyvin alulle, mutta uusien käytäntöjen integroiminen päivittäiseen toimintaan edellyttää henkilöstöltä pitkäaikaista omistautumista ja aktiivista seurantaa.
- Vaikka hanke oli lyhytkestoinen, sen vaikutukset kantavat myös hankkeen päättymisen jälkeen henkilöstön lisääntyneen tietoisuuden, kirjattujen ohjeistusten, pilottien ja tarkistuslistojen muodossa..
- Hankkeen jatkuvuus ja tulosten hyödyntäminen edellyttävät henkilöstön sitoutumista, poliittista tukea ja riittäviä resursseja. Tulevia hankkeita varten suositellaan aikaisempaa varhaisempaa pilottikokeilujen käynnistämistä sekä panostamista poikkihallinnolliseen yhteistyöhön ja kaupungin ja yrityssektorin välillä.

Vastuutaho: Joensuun kaupunki

Kokonaissumma: 100 000 €

Avustusosuus: 70 000 €

Aikataulu: 9/2022–8/2023

Lisätietoja: [Hiilineutraali kiertotalouskaupunki – suunnitellen ja rakentaen \(HIKKA\) -hanke](#) (climatejoensuu.fi)

Hämeen ilmastovahti

Hämeen ilmastovahti -hankkeessa rakennettiin maakunnan laajuinen ilmastojohtamisen seurantasysteemi. Ilmastovahtipalvelun avulla kuntalaiset ja sidosryhmät voivat seurata maakunnan kuntien ja muiden toimijoiden ilmastotoimenpiteiden etenemistä. Järjestelmätoimittajaksi valittiin Kausal Oy.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Hämeen ilmastovahdissa ovat mukana kaikki maakunnan 11 kuntaa, HAMK, Hämeen ELY-keskus, Hämeen liitto ja Hämeenlinna-Vanajan seurakunta sekä yrityksiä. Ilmastovahdissa oli jo yli 500 toimenpidettä vuonna 2022.
- Ilmastovahti on tuotu maakunnan ilmastosuunnitelman mallipohjaan kuntien viralliseksi raportointivälineeksi. Se on erinomainen viestinnällinen työkalu, joka tekee organisaatioiden ilmastotyön näkyväksi myös kuntalaisille ja sidosryhmille.
- Lisäksi hankkeessa kehitettiin ilmastoverkoston malli tukemaan ilmastotyön ja Hämeen ilmastovahdin jatkuvuutta. Verkostoon kuuluu ilmastovahdin organisaatiokohtaiset pääkäyttäjät. Verkoston avulla myös uusien toimenpiteiden suunnittelu helpottuu, kun mallia ja ideointiapua voi hakea muista lähikunnista.
- Hankkeessa on toteutettu runsaasti viestintää eri kohderyhmille. Hämeen ilmastovahdin julkistaminen sai runsaasti mediahuomiota osakseen ja siitä uutisoitiin muun muassa YLE:n verkkosivuilla, Hämeen Sanomissa ja Forssan Lehdessä. Lisäksi Radio Suomi Hämeenlinna haastatteli projektipäällikköä.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Ilmastovahdin toimenpiteitä on tarkoitus päivittää kerran vuodessa. Ilmastoverkoston on määrä kokoontua puolivuositain ja vetovastuu tapaamisesta vaihtuu seutukunnittain.
- Ilmastovahti on mahdollista ottaa maakunnan laajuisesti käyttöön myös muualla Suomessa.

”

Ilmasto on meidän yhteinen asiamme – hoidetaan sitä älykkäästi.

- Annukka Pakarinen, HAMK Bio tutkimusyksikön johtaja

Vastuutaho: Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK)

Muut konsortioon osallistuvat:
Hämeen liitto

Kokonaissumma: 61 996 €

Avustusosuus: 43 397 €

Aikataulu: 5/2021-11/2022

Linkki hankkeeseen:
[Hämeen ilmastovahti -verkkosivu](#)
[Hämeen ilmastovahti -hankesivu](#)

Ilmastojohtamisen kehittäminen

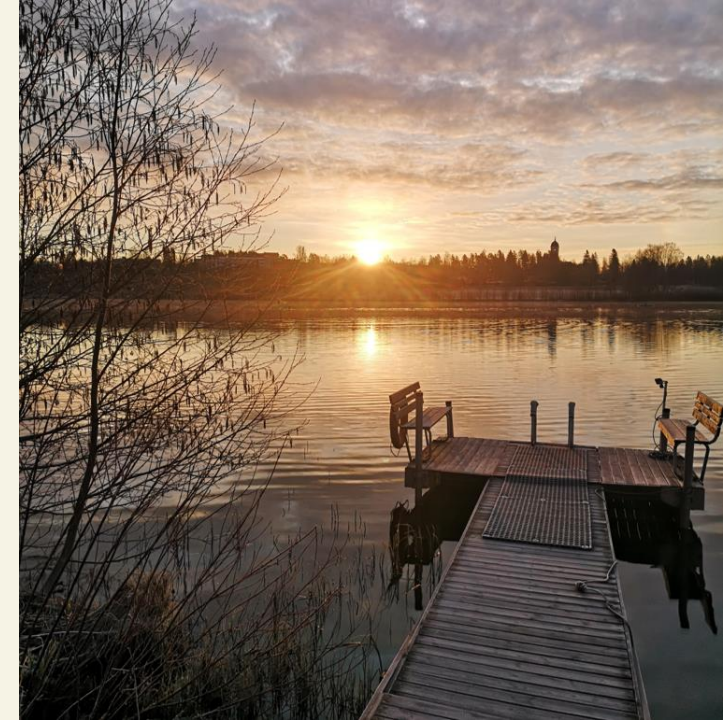
Ilmastojohtaminen: Kankaanpään kaupungin ilmastotyön tehokkaampi koordinointi ja aktiivisempi viestintä sekä näkyvyys kaupunkilaisille saavutettiin hankkeessa. Hankkeen painopisteitä olivat energiatehokkuus erityisesti vesihuollon näkökulmasta sekä kestävän liikkumisen ohjelman laatiminen arki- ja vapaa-ajan liikkumiseen. Lisäksi käynnistettiin uusiutuvan energian kuntakatselmus.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Kankaanpään kaupungin sisäistä ilmastojohtamista kehittävä hanke onnistui tavoitteissaan parantaa kaupungin energiatehokkuutta ja kestävää liikkumista sekä vahvistaa ilmastotyötä ja -johtamista. Hankkeen aikana kartoitettiin uusia teknisiä ratkaisuja ja toimintatapoja energiatehokkuuden parantamiseksi ja uusiutuvan energian käytön lisäämiseksi, erityisesti vesihuollon osalta.
- Hankkeessa toteutettiin useita konkreettisia toimenpiteitä, kuten vesihuollon energiatehokkuuden selvitystyö ja energiatukihaku aurinkosähköjärjestelmään. Uusiutuvan kuntakatselmuksen koulutus toteutettiin yhdelle työntekijälle. Hankkeessa laadittiin myös suunnitelma kestävän liikkumisen kehittämiseksi, joka painotti pyöräilyreitistöjen kehittämistä kaupungin keskustassa.
- Viestintää parannettiin merkittävästi; hankkeessa toteutettiin muun muassa ilmastouutiset-teemalehti, tapahtumia kuntalaisille ja monipuolista viestintää eri kanavissa. Viestinnän lisääntyminen ja laadun parantaminen koettiin erittäin myönteisenä kaupungin ilmastotyölle.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeen tulokset ja hankkeessa saadut työkalut tukevat Kankaanpään kaupungin pitkän aikavälin ilmastojohtamista ja kestävän kehityksen tavoitteita.
- Monet hankkeen aikana käynnistetyt toimet, kuten suunnitelmat kestävän liikkumisen kehittämiseksi ja energiatehokkuuden lisäämiseksi, jatkavat toteutumistaan tulevina vuosina. Hanke laittoi liikkeelle uusia hankkeita, kuten Vesihuollon energiatehokkuuden selvitystyön pohjalta käynnistynyt jatkohanke.
- Viestinnän parantaminen ja uuden ”ilmastovuosikellon” käyttöönotto vahvistavat kaupungin ilmastoasioiden sisäistä ja ulkoista tiedottamista hankkeen päättymisen jälkeen.

Vastuutaho: Kankaanpään kaupunki

Kokonaissumma: 92 800 €

Avustusosuus: 64 800 €

Aikataulu: 5/2021-11/2022

Linkki hankkeeseen: [tiedote](https://www.kankaanpaa.fi/tiedote) (kankaanpaa.fi)

Lahden ilmastobudjetti

Hankkeessa kehitettiin kaupungin ilmastajohtamista yhdistämällä ilmastotyö tiiviimmin talouden suunnitteluun. Hankkeessa tarkennettiin tietoja toimenpiteiden päästövähennyspotentiaalista ja resurssi- ja investointitarpeista sekä arvioitiin toimenpiteiden kustannushyötysuhdetta. Lisäksi luotiin malli kaupungin ilmastobudjetoinnille. Toimenpiteet lisäsivät ilmastotoimien tiedolla johtamista sekä edistivät mm. taloushallinnon ja ympäristötoimen välistä yhteistyötä.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Suunniteltujen toimenpiteiden päästövähennyspotentiaalin arvioiminen mahdollisti realististen päästökkenaarioiden laatimisen. Skenaariot osoittivat, että Lahdessa tarvitaan merkittävästi uusia toimenpiteitä, etenkin liikenteen sektorilla.
- Hankkeen tulokset vaikuttivat päätöksentekoon sekä ilmastajohtamiseen organisaatiossa, edistäen etenkin tiedolla johtamista. Hankkeen myötä pystytään suuntaamaan resurssit vaikuttavimpiin päästövähennyksiin.
- Kunnassa aloitettiin ilmastobudjetointi, mikä selkeytti ilmastotyön raportointia ja viestintää organisaation eri tasoille. Sisäinen yhteistyö taloushallinnon ja ympäristöosaajien välillä parani hankkeen aikana merkittävästi.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeella on ollut suuri vaikutus virkamiesten sitoutumiseen. Kaupungin taloushallinto on hankkeen myötä sitoutettu osaksi ilmastajohtamisen tiimiä. Ilmastobudjetoinnin prosessi sitouttaa myös toimialojen johdon ilmastotyöhön. Päästösektorikohtaiset tavoitteet sekä toimialakohtaiset toimenpidelistaukset sitouttavat myös valtuustoa vuosisuunnittelussa.
- Ilmastobudjetoinnin toimintamallia voi hyödyntää eri kokoisissa kunnissa. Toimintamallia on jo esitelty muille kunnille ja siitä on otettu mallia muiden kuntien kehitystyössä.
- Lahden ilmastobudjetoinnin toimintamalli on perusta prosessille, jota toteutetaan kaupungissa vuosittain, alkaen vuodesta 2024.
- Taloushallinnon vahva sitoutuminen ilmastobudjetointiin osaltaan takaa työn jatkuvuuden. Tiivis kytkentä talousarvioprosessiin myös vaatii toimialoja sitoutumaan prosessiin. Toimintamalli mahdollistaa sen päivittämisen ja muokkaamisen vuosien välillä tarpeiden mukaan, sillä TA-kirjaan päätyvien lukujen ei tarvitse olla keskenään vertailtavissa, vaan merkittävin hyöty saadaan itse prosessista, joka auttaa toimenpiteiden tunnistamisessa, aikatauluttamisessa ja resurssoinnissa.
- Kaupungin sisällä on virinnyt keskustelua ilmastobudjetoinnin laajentamisesta luontoteeman ympärille. Ilmastobudjetin malli ja budjetoinnin toteuttaminen vuosikellon mukaan on kuvailtu raportissa, joka on vapaasti muiden kuntien hyödynnettävissä.

Vastuutaho: Lahden kaupunki

Kokonaissumma: 70 000 €

Avustusosuus: 48 000 €

Aikataulu: 8/2022–1/2024

Lisätietoja: [Lahden malli ilmastobudjetointiin](#) (pdf)

Vaikuttavuusmallin ja seurannan rakentaminen osaksi kaupungin johtamiskokonaisuutta

Hanke kohdistui kaupunkiorganisaation kaikille toimialoille ja hankkeen lopputulokset palvelevat koko kaupunkia. Hanke kehitti onnistuneesti vaikuttavuusmallin ja arviointityökalun kestävän kehityksen ja ilmastotavoitteiden seurantaan ja johtamiseen. Lisäksi kehitettiin ilmastovahti-järjestelmää, jonka avulla ympäristötavoitteiden edistymistä on jatkossa mahdollista seurata.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Kauniaisten kaupungin "Ilmastotyön ja kestävän kehityksen vaikuttavuusmallin ja seurannan rakentaminen" -hanke lisäsi merkittävästi ymmärrystä ja osallisuutta kestävän kehityksen kysymyksistä kaupungin eri toimialojen ja päätöksentekijöiden välillä. Viestintä eri kanavissa ja tilaisuuksissa lisäsivät kaupungin ilmastotyön näkyvyyttä ja vaikuttavuutta.
- **Kestävän kehityksen arviointityökalu "Arviointimosaiikki"** toimii käytännön tukena kestävien päätösten tekemisessä ja suunnittelussa. Arviointimosaiikki rakentuu kuusikohtaisen rakenteen ympärille: kaikilla päätöksenteon kohteilla tulisi olla kuvailtuna konteksti, visio, tavoitteet, toimenpiteet, vaikutukset ja mittarit. Sen avulla voidaan arvioida päätöksentekoon liittyviä valintoja kestävän kehityksen eri näkökulmista.
- **Kestävän kehityksen mittarikorien** toteuttajana oli Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy. Mittarikorit tarjoavat indikaattoreita kestävyteen liittyvien päätösten ja niiden vaikutusten arviointiin eri päätöksentekotilanteissa. Mittarikorit auttavat tunnistamaan konkreettisia mittareita, jotka sovitetaan kunkin päätöksentekotilanteen tavoitteisiin, toimenpiteisiin ja vaikutuksiin, huomioiden kestävyuden kokonaisvaltaisesti eri toimijoiden näkökulmista.
- **Hankkeessa tehtiin sisäistä** kehitystyötä ilmastovahdista, joka jatkuu hankkeen jälkeen. Ilmastovahdin kehitystyön yhteydessä kehitettiin sivutuotteena myös kaupungille ns. kiinteistökorttijärjestelmä. Järjestelmän kautta kaupungin ekotukihenkilöt ja muut käyttäjät pystyvät hakemaan tietyn kiinteistön sähkön-, lämmitys- ja vedenkulutustietoja sekä jätetietoja yhdestä paikasta. Järjestelmä rakennettiin Power BI:llä ja järjestelmä liitetään kaupungin intraan.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Mosaiikin käyttöä suunniteltiin pilotoitavaksi hankkeen jälkeen, missä jälkeen työkalua muokataan saatujen palautteiden perusteella. VTT jatkaa mittariosuuden kehittämistä eteenpäin tammikuussa arviointimosaiikin pilotoinnin yhteydessä. Ilmastovahdin kehitystyö ja toteutus jatkuu myös hankkeen jälkeen.
- Hankkeen opit ovat monistettavissa ja käytettävissä kunnissa ympäri Suomen.

Vastuutaho: Kauniaisten kaupunki

Kokonaissumma: 71 450 €

Avustusosuus: 50 000 €

Aikataulu: 5/2021-11/2022

Linkki hankkeeseen: --

Ilmastoseuranta – Kotkan ja Kouvolan ilmastotoimien seuranta tuloksettaaksi ja näkyväksi

Hankkeessa Kotkan ja Kouvolan kaupungeissa otettiin käyttöön ilmastovahtipalvelu sekä kehitettiin kaupunkien ilmastotyön mittareita tuloksettaan ilmastotoiminnan edistämiseksi.

Hankkeella on parannettu tilannekuvaa kaupunkien ilmast- ja ympäristötoimista sekä tunnistettu vaikuttavimpia ilmastotoimia. Vahti - palvelut tukevat kaupunkien ohjelmien päivitystä ja tuovat työtä ohjelmien takana näkyvämmäksi. Vahteja voi tarkastella osoitteista ilmastovahti.kotka.fi ja ymparistovahti.kouvola.fi

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Hankkeessa rakennettiin ja otettiin käyttöön **ilmastovahti** Kotkan kaupungille ja **ympäristövahti** Kouvolan kaupungille, joiden avulla voidaan seurata ja raportoida kaupunkien ilmast- ja ympäristötyön edistymistä. Palvelut julkaistiin kesäkuussa 2022, ja niihin sisällytettiin ilmast- ja ympäristöohjelmien toimenpiteet sekä niihin liittyvät mittarit ja päästövaikutuslaskelmat. Forward Forever Oy toteutti vahtipalveluiden teknisen toteutuksen ja Sitowise Oy toteutti mittaristojen kehittämisen.
- Hankkeen avulla onnistuttiin parantamaan kaupunkien ilmast- ja ympäristötyön näkyvyyttä. Vahtipalvelut ovat myös edistäneet ilmast- ja ympäristötyön integroimista kaupunkien toimintaan sekä antaneet konkreettisia työkaluja toimenpiteiden edistymisen seuraamiseksi.
- Hankkeessa onnistuttiin sisällyttämään kaikki ilmast- ja ympäristöohjelmien sisältö osaksi kaupunkien vahtipalveluita.
- Vahtipalveluiden visuaalinen ilme on kehitetty vastaamaan kaupunkien omia visuaalisia ohjeistuksia, mikä parantaa niiden integroimista osaksi kaupunkien viestintää

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Vahtipalvelut tarjoavat monipuoliset työkalut ilmast- ja ympäristötoimenpiteiden seurannalle ja raportoinnille, ja ne pysyvät keskeisinä välineinä kaupunkien ilmastotyön edistymisen seuraamisessa..
- Jatkuva päivittäminen ja käyttäjien sitouttaminen ovat ratkaisevan tärkeitä palveluiden käytön ja vaikuttavuuden varmistamiseksi pitkällä aikavälillä. Kaupunki järjestää jatkossa lisäkoulutusta ja –neuvontaa palveluiden päivittäjille.

Vastuutaho: Kotkan kaupunki

Muut konsortioon osallistuvat: Kouvolan kaupunki

Kokonaissumma: 72 200 €

Avustusosuus: 50 500 €

Aikataulu: 6/2021 – 11/2022

Linkki hankkeeseen: [Uutinen hankkeesta \(kotka.fi\)](http://Uutinen_hankkeesta(kotka.fi))
[Uutinen vahdin avaamisesta kotka.fi ja kouvola.fi](http://Uutinen_vahdin_avaamisesta_kotka.fi_ja_kouvola.fi)

Ilmastosuunnitelmasta tekoihin –hanke

Hankkeessa kehitettiin Raision kaupungin ilmastajohtamista. Ilmastajohtamisen työkaluksi kaupungille luotiin ympäristöohjelma, johon on tunnistettu kaupungin kannalta oleelliset ilmastomuutoksen hillintä- ja sopeutustoimet. Ohjelma laadittiin poikkihallinnollisella työllä ja sen tekoon osallistui laajasti kaupungin eri toimijoita.

Hankkeen aikana asukkaat huomioitiin järjestämällä energia- ja öljylämmityksestä luopumiseen liittyviä asukasiloja, asukaskyselyitä ilmastoon liittyvistä teemoista ja lisäämällä ilmastoaiheista viestintää.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Ilmastosuunnitelmasta tekoihin -hanke on vienyt Raision kaupungin ilmastotyötä merkittävästi eteenpäin. Hankkeen avulla luotiin uusi ympäristöohjelma, joka määrittelee kaupungin ilmastotoimenpiteet ja toimii ilmastajohtamisen työkaluna. Hankkeen aikana ilmastotavoitteita nostettiin osaksi valtuustokauden strategiaa ja talousarviota. Lisäksi perustettiin poikkihallinnollinen ilmastotyöryhmä.
- Hankkeen ansiosta nuorten tietoisuus kestävästä elämäntavan valinnoista kasvoi liittyen ruoan ympäristövaikutuksiin. Nuorille suunnatulla kyselyllä saatiin vastauksia kasvisruokaan ja ruokahävikkiin liittyen, ja kyselyn tulokset vietiin ruokapalveluille hyödynnettäväksi.
- Öljylämmityksestä luopumista tuettiin muun muassa Valonian kanssa järjestetyllä paljon osallistujia keränneellä asukasillalla, ja tietoisuuden kasvattamisella sekä Turun AMK:ssa tehdyllä opinnäytetyöllä.
- Asukkaiden tietoisuutta kestävästä energiaratkaisuista lisättiin järjestämällä asukasiloja ja viestintää aiheen tiimoilta. Hankkeen viestintää toteutettiin kaupungin nettisivuilla, mediatiedotteilla ja sosiaalisen median kautta sekä sisäisesti intranetin kautta. Hanke sai kiitettävästi näkyvyyttä paikallismedioissa, kuten Turun Sanomissa.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeen tulosten pysyvyyttä ja skaalautuvuutta varmistaa uusi ympäristöohjelma, joka toimii ilmastajohtamisen perustana seuraavalla valtuustokaudella. Ohjelman päivitysväli on määritelty valtuustokauden mittaiseksi, mikä takaa jatkuvuuden ja ajantasaisuuden.
- Poikkihallinnollinen ilmastotyöryhmä jatkaa toimintaansa ja tuo osaltaan jatkuvuutta ilmastotyöhön myös hankkeen jälkeen.
- Hankkeen vaikuttavuus ulottui myös laajempaan ilmastotyön kehittämiseen Raisiossa, ja sen myötä on haettu lisärahoitusta tulevia hankkeita varten.

Vastuutaho: Raision kaupunki

Kokonaissumma: 94 800 €

Avustusosuus: 66 300 €

Aikataulu: 5/2021-11/2022

Linkki hankkeeseen:

raisio.fi/ilmastosuunnitelmastatekoihin

Kohti hiilineutraalia Saloa 2035

Hanke vakiinnutti Salon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelman toimenpiteitä kaupungin käytäntöihin. Kaupungille laadittiin ilmasto- ja ympäristöjohtamisen toimintamalli sekä edistettiin sidosryhmien osallisuutta ilmastotyöhön. Hankkeessa kehitettiin myös ilmasto- ja ympäristöasioiden seuranta.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Tärkeimpiä tuloksia olivat: tavaralainaaoselvitys, ilmastotyön tietopaketti, ilmasto- ja ympäristöjohtamisen koulutukset viranhaltijoille, ilmasto- ja ympäristökoulutus kaupunginvaltuustolle, ilmasto- ja ympäristöjohtamisen työkirja, sidosryhmäfoorumi maataloussektorille, ilmasto- ja ympäristöohjelman seurannan kehittäminen sekä tiedonjako kaupungin ilmastotoimista Syken Kestävyysoikka-sivustolla.
- Hanke oli hyvä ponnahduslauta johtamisen sekä seurannan kehittämiseen Salon kaupungilla ja se auttoi edistämään kaupungin vastuullisuustavoitteita vuodelle 2030. Ilmasto- ja ympäristöjohtamisen selkeyttäminen helpottaa johtamistyötä sekä käytännön ratkaisujen jalkauttamista kaupunkiorganisaation eri tasoille. Hankkeen myötä tietoisuus kestävästä kehityksestä kasvoi organisaatiossa.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeessa järjestetty viranhaltijajohdon koulutuskokonaisuus selkeytti ilmasto- ja ympäristöjohtamisen roolia Salon kaupungilla. Hankkeen tuloksena kaupungilla on paremmat lähtökohdat edistää kestävästä kehityksestä strategista työtä ja integroida vastuullisuus entistä vahvemmaksi osaksi kaupunkiorganisaation toimintaa.
- Hankkeen jälkeen kestävästä kehityksestä voi lähteä integroimaan tiiviimmin osaksi taloussuunnittelua sekä hankintoja. Hankkeessa aloitettu sidosryhmätyö antaa pohjan kestävästä tulevaisuudesta käytännön ratkaisujen jatkokehittämiselle.
- Hankkeessa kehitetty seurantatyö antaa eväät seurannan jatkokehittämiselle sekä ilmasto- ja ympäristöasioiden sisällyttämisen kiinteämmiin osaksi kaupungin taloussuunnittelua.
- Salon kaupungille palkattiin hankkeen myötä määräaikainen kestävästä kehityksestä koordinaattori, jonka tehtävänä on jatkaa hankkeessa aloitettua työtä vuoden 2025 loppuun saakka.

Vastuutaho: Salon kaupunki

Kokonaissumma: 100 000 €

Avustusosuus: 70 000 €

Aikataulu: 12/2022–4/2024

Lisätietoja: [Kohti hiilineutraalia Saloa](https://www.salo.fi) (salo.fi)

Tulevaisuuden kestävä Raisio

Raision kaupunki kehitti ilmastojohtamisen toimenpiteitä tunnistamalla ilmastotyön seurantaan sopivat indikaattorit ja rakentamalla ympäristöohjelman seurantaan ja raportointiin sopivan alustan. Hankkeessa edistettiin ilmastotyön poikkihallinnollista ja alueellista yhteistyötä sekä asukkaita osallistavaa ilmastoviestintää. Hanke toi Raision ilmastotyöhön ison harppauksen ja vakiinnutti sen osaksi toimialojen kehittämistyötä.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Kaupungin ilmastotyön johtamista kehitettiin osallistamalla talouden raportointiin ja hankintojen kehittämiseen sekä edistämällä kiertotaloutta kaupungin toiminnoissa. Ympäristöohjelman toimenpiteille tunnistettiin vastuutahot ja indikaattorit ja Ympäristöohjelmaa jalkautettiin osaksi toimialojen toimintaa. Myös aiemmin perustetun ilmastotyöryhmän toimintaa jatkettiin.
- Kaupungille perustettiin uusi poikkihallinnollinen Kestävä Raisio -työryhmä, jossa on edustettuina kaikki kaupungin toimialat.
- Kaupungin ilmastotyön viestintää ja avoimuutta lisättiin ottamalla käyttöön ilmastotyön raportointi- ja seurantajärjestelmä Ympäristövahti.
- Ilmastoasioista viestittiin monipuolisesti verkossa ja sosiaalisen median kanavissa. Lisäksi asukkaille ja kaupungin henkilöstölle järjestettiin kyselyjä, infotilaisuuksia ja tapahtumia.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeen aikana kasvatettiin kaupungin ilmastotyön yhteistyöverkostoja jatkohankkeiden varmistamiseksi ja osallistuttiin alueellisen ilmastotyön vahvistamiseen. Kaupungin ilmastotyön johtamisen kehittäminen ja hankkeen aikana toimineiden työryhmien toiminta jatkuvat. Verkostoituminen kaupunkiorganisaation ulkopuolisten toimijoiden kanssa mahdollistaa uusien hankkeiden ja tapahtumien toteuttamisen.
- Hankkeen myötä Raision ilmastotyö on harpannut monta askelta eteenpäin. Ilmastotyöstä on tullut pysyvä osa toimialojen kehittämistyötä ja sen resursointi on varmistettu palkkaamalla kaupungille vakituinen ympäristösuunnittelija. Ympäristösuunnittelijan palkkaaminen mahdollistaa myös hankkeessa aloitettujen työpajojen jatkamisen sekä työpajojen ja kyselyjen tulosten hyödyntämisen. Myös muut hankkeen aikana löydetyt hyvät käytännöt, tehty viestintä ja aloitetut yhteistyöt jatkuvat.
- Hankkeessa käyttöön otettu Ympäristövahti-järjestelmä on otettu aktiiviseen käyttöön ja sen hyödyntäminen jatkuu hankkeen päättymisen jälkeen.

Vastuutaho: Raision kaupunki

Kokonaissumma: 106 000 €

Avustusosuus: 70 000 €

Aikataulu: 12/2022–4/2024

Lisätietoja: [Ilmasto](https://ilmasto.raisio.fi) (raisio.fi)

Ilmastopolku – Työkalu kuntien toimintojen ilmastovaikutusten arviointiin

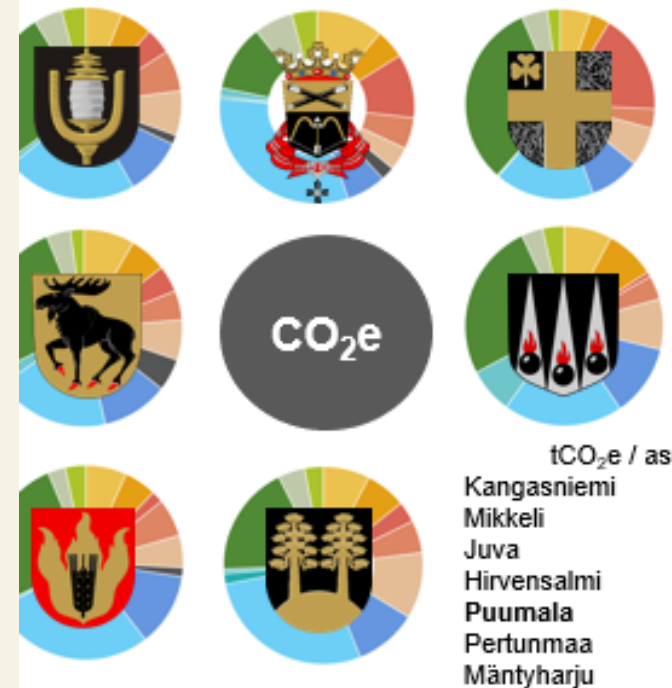
Hankkeessa perustettiin virtuaalinen ilmastopolku, johon kerättiin esimerkkejä kunnissa tehdyistä vähähiilisyttä edistävästä ratkaisusta. Tavoitteena on, että virtuaaliseen ilmastopolkuun kootut esimerkit auttavat kuntien päättäjiä ja viranhaltijoita ja muita toimijoita arvioimaan ja vertailemaan paremmin erilaisten vaihtoehtoisten ratkaisujen ilmastovaikutuksia. Hankkeessa huomioidaan erityisesti pienten maaseutukuntien erityispiirteet, kuten laajat haja-asutusalueet.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Mikkelin seudun ilmastopolku -hankkeen myötä luotiin verkkopohjainen ilmastopolku (mikkeli.fi/ilmasto), jossa esitellään Mikkelin seudun kuntien ilmastotekoja ja ratkaisuja. Hankkeen tavoitteena oli tarjota tietoa kuntien ilmastovaikutuksista ja edistää ilmastotyötä. Ilmastopolku sisältää kuvakarttapohjaisen esittelyn tehdyistä ilmastoteoista sekä kohteita valtakunnallisella Kestävyysloikka-sivustolla.
- Hanke nosti esille useita esimerkkejä, jotka auttavat kuntia vertailemaan ilmastovaikutuksia ja edistämään vähähiilisiä ratkaisuja. Ilmastopolun kohteille selvitettiin tunnuslukuja, laskelmia ja muita vaikutuksia.
- Verkkototeutuksen lisäksi ilmastopolun kohteita merkittiin myös maastoon kylteillä. Hankkeen avulla syntyneet keskustelut ja ilmastotietoisuuden lisääminen auttoivat vahvistamaan kuntien ilmasto-osaamista ja kannustivat ilmastotekoihin. Viestinnän avulla hankkeen ilmastotoimia tuotiin esille paikallisesti ja seudullisesti, ja ilmastopolku sai huomiota esimerkiksi konferensseissa ja Mikkelin kaupungin mediassa.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeen tulokset ovat osittain pysyviä ja skaalautuvia, erityisesti verkossa olevan ilmastopolun ansiosta. Verkkopolku on toteutettu ThingLink-alustalle, ja sen käyttöä voidaan edistää myös muissa kunnissa. Polku säilyy verkossa vähintään kahden vuoden ajan. Osa kohteista on lisätty myös Kestävyysloikka-sivustolle, mikä parantaa tulosten pysyvyyttä ja saatavuutta.
- Hanke loi pohjaa jatkuvalla ilmastotyöllä ja paransi kuntien välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa. Ilmastopolku tarjoaa oppimateriaalia kouluille ja oppilaitoksille, mikä tukee ilmastokasvatusta alueella.

Vastuutaho: Mikkelin seudun ympäristöpalvelut

Muut konsortioon osallistuvat: Etelä-Savon Energia Oy, Suur-Savon Sähkö Oy, Metsäsairila Oy, Mikkelin yliopistokeskus (Tiedepolku –hanke), Otavan Opisto (Otavia), sekä Mikkelin seudun kunnat

Kokonaissumma: 47 000 €

Avustusosuus: 32 900 €

Aikataulu: 10/2021-11/2022

Linkki hankkeeseen: mikkeli.fi/ilmasto

Ilmastoviisaat

Hankkeen tavoitteena oli muuttaa Etelä-Karjalan asukkaiden käyttäytymistä ilmastoystävälliseksi ja konkretisoida ilmastomuutoksen vastaista työtä.

Hankkeella ilmastoajattelu on integroitu Imatran kaupungin päätöksentekoprosesseihin ja sisäisiin johtamiskäytäntöihin, viestitty kuntalaisia ilmastomuutoksesta ja osallistettu heitä ilmastotyöhön. Lappeenrannan kaupunki järjesti Etelä-Karjalan alueella ilmastokiertueen.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Hankkeella on integroitu ilmastoajattelu Imatran kaupungin päätöksentekoprosesseihin ja sisäisiin johtamiskäytäntöihin. Imatralla hankkeessa on kartoitettu ilmastotyön tila ja muodostettu ilmastotyöryhmä uudelleen.
- Hankkeella oli positiivinen vaikutus Imatran kaupungin ilmastotyöhön. Hankevetäjä innosti Imatran ilmastotyöhön mukaan myös paikallisia yrityksiä, yhdistyksiä ja asukkaita.
- Hankkeen aikana Lappeenrannan kaupunki ja Greenreality-palvelut järjestivät Etelä-Karjalan alueella "Päästötöntä menoa" -kiertueen. Kiertue järjestettiin yhdessä EKJH:n, paikallisten autoliikkeiden sekä paikallisten polkupyöräliikkeiden kanssa. Kiertue osallistui maakunnan alueella tapahtumiin tuoden paikalle perinteisiä sekä sähköavusteisia polkupyöriä ja sähkö- sekä hybridiautoja.
- Viestintäsuunnitelma oli jaettu arjen ilmastotekoihin sekä Imatran kaupungin toimenpiteisiin. Arjen ilmastoteoista julkaistiin monipuolisesti tiedotteissa, sosiaalisessa mediassa ja kaupungin ilmastosisuilla. Ilmastotyöstä Imatran kaupunginvaltuustolle viestitään puolivuositain.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Imatran ilmasto-ohjelman toimenpide-ehdotuksista valittiin parhaat keinot toteuttaa ilmastotekoja ja laadittiin hillintätoimien suunnitelma, jota päivitetään vuosittain.
- Väliraportointi on yhdistettynä tilinpäätöksen valmisteluun. Raportointivastuu siirtyy hankkeen jälkeen hankevetäjältä Hinku-yhteyshenkilölle.
- Tuotettuja ilmastoviestintämateriaalia voidaan hyödyntää hankkeen jälkeen Hinku-yhteyshenkilön ja viestintäyksikön yhteistyössä.

Vastuutaho: Imatran kaupunki

Muut konsortioon osallistuvat: Lappeenrannan kaupunki

Kokonaissumma: 83 330 €

Avustusosuus: 47 000 €

Aikataulu: 5/2020-11/2021

Linkki hankkeeseen: --

Klimatledarskap i Korsholm

Skapa strukturer och system för klimatledarskap i kommunen som fungerar på lång sikt och som involverar alla nivåer, tjänstemän, personal, beslutsfattare och kommuninvånare.

Utveckla kunskap om klimatledarskap i hela kommunorganisationen och hos kommuninvånarna

Synliggöra det arbete som görs och skapa engagemang på bred front

Skapa ändamålsenliga samarbeten och nätverk för synergier och fördjupat kunnande.

Projektets resultat och effekter:

- Målet med projektet var att bygga ett system där kommunens olika verksamhetsområden kan bedriva klimatarbete, skapa förutsättningar för ett målmedvetet klimatarbete och göra det synligt. Projektet "Klimatledarskap i Korsholm" har uppnått betydande resultat och påverkan i arbetet för att främja klimatarbetet. Under projektets gång har konkreta strukturer och arbetsmetoder skapats för att möjliggöra ett långsiktigt och systematiskt klimatarbete. I Korsholm har ett hållbarhetsteam inrättats, bestående av ledare från kommunens sektorer, som regelbundet träffas för att följa upp klimat- och energistrategins framsteg.
- Kommunen har infört en klimatkalkylrapport som fungerar som ett verktyg för att följa upp och rapportera resultat av klimatarbetet. Samarbetet mellan olika sektorer inom kommunen har ökat, och konkreta framsteg har uppnåtts inom. I planeringen av klimatarbetet har alla nivåer av kommunförvaltningen deltagit, inklusive tjänstemän, personal, beslutsfattare (politiker), kommunens föreningar och invånare. Dessutom har klimatarbetet synliggjorts för olika intressenter och kommuninvånare genom olika kommunikationskanaler och flera evenemang, vilket har ökat medvetenheten och engagemanget för klimatmålen.

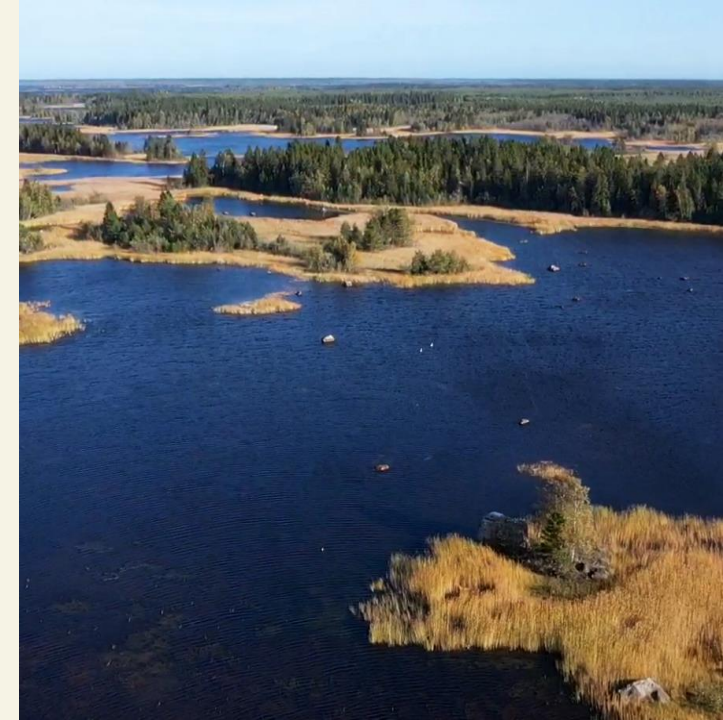
Lösningarnas hållbarhet och skalbarhet:

- Kommunens klimat- och energistrategi, klimatkalkylrapporten och arbetet inom hållbarhetsteamet säkerställer att klimatåtgärderna är långsiktiga och omfattar alla nivåer och aktörer inom kommunen. Kommunledningens engagemang för klimatmålen har uppmuntrat andra aktörer att delta.

”

Projektets grundläggande syfte är att bygga upp ett system där man konkret kan arbeta för att minska kommunens klimatpåverkan på ett positivt och synligt sätt och som ger förutsättningar för ett målmedvetet klimatfrämjande arbetssätt också i framtiden.

- Projektets styrgrupp

Ansvarig part: Korsholm kommun

Summa totalt: 100 000 €

Understödet andel: 70 000 €

Tidsplan: 5/2021-11/2022

Länk till projektet: [korsholm](https://korsholm.fi) (korsholm.fi)

Tuusulan ilmastojohtamisen toimintamalli

Tuusulan kunnalle laadittiin ilmastojohtamisen toimintamalli, joka vauhdittaa kunnan ja sen yritysten ilmastotoimia. Tavoitteena on saada aikaan pitkän aikavälin muutoksia ja kehittää Tuusulan ilmastojohtamista. Päämääränä on saavuttaa hiilineutraalisuus ja mahdollisimman tehokas toimintamalli.

Toimintamallin käyttöä testattiin tarkastelemalla Martta Wendelin päiväkotirakennukselle asetettuja ilmastotavoitteita ja niiden toteutumista.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Tuusulan kunnan ja WSP Finland Oy yhteistyönä toteutetun Ilmastojohtamisen toimintamalli – Case Martta Wendelin päiväkoti –hanke onnistui tavoitteessaan kehittää kunnalle ilmastojohtamisen toimintamalli. Hankkeen tuloksena syntynyt malli tarjoaa selkeän lähestymistavan, joka tukee kunnan ilmastotyön edistämistä. Malli mahdollistaa ilmastotyön integroimisen kunnan strategiseen johtamiseen kaikilla toimialoilla, mikä luo perustan pitkäaikaisille muutoksille ja päästövähennyksille.
- Martta Wendelin päiväkoti toimi hankkeessa keskeisenä case-tutkimuksena, jonka avulla kehitettiin innovatiivinen ilmastokestävyyden tarkastuslista rakennusprojektien ilmastokestävyyden arviointiin ja ohjaukseen. Tämä tarkastuslista tarjoaa käytännön työkaluja erityisesti päiväkoti- ja koulurakennusten ilmastokestävyyden hallintaan niiden koko elinkaaren ajan.
- Projekti tuotti lisäksi alustavan ilmastosuunnitelman (excel-työkalu), joka kattaa kuluvan ja seuraavat valtuustokaudet. Siihen on sisällytetty myös yritys yhteistyön edistäminen, jota selvitettiin hankkeessa yritys kyselyllä ja sen tulosten analysoinnilla.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeen tulokset tukevat ilmastotyön pitkäaikaista kestävyttä ja hyödynnettävyyttä Tuusulan kunnan organisaatiossa sekä sen alueella toimivien tahojen ja sidosryhmien keskuudessa. Kunnan ilmastosuunnitelma luo raamit ilmastovastuulliselle toiminnalle sekä luo edellytykset läpinäkyvälle ja osallistavalle toiminnan kehittämiseksi.
- Projektin aikana riskiksi jatkuvuudelle tunnistettiin muun muassa resurssien riittävyys, mihin on varauduttu rakentamalla kunnan toimintaan soveltuva ilmastojohtamisen malli ja esittämällä tehokas ilmastotyön organisointimalli. Kunnan strategia tukee ilmastotyötä, mikä vahvistaa ilmastotyön jatkuvuutta ja vaikuttavuutta.

Vastuutaho: Tuusulan kunta

Muut konsortioon osallistuvat:
WSP Finland Oy

Kokonaissumma: 96 000 €

Avustusosuus: 67 000 €

Aikataulu: 5/2021-12/2021

Linkki hankkeeseen: [hanke](#) (tuusula.fi)

Etelä-Pirkanmaan ilmasto-osaamisen johtamisen toimintamalli (HEP2030)

Hankkeen aikana luotiin neljän Etelä-Pirkanmaan kunnan yhteinen ilmastojohtamisen toimintamalli sekä otettiin käyttöön ilmastovahti-palvelut ilmastotyön seurantaan, raportointiin ja viestintään. Lisäksi järjestettiin koulutuksia ja työpajoja kuntaorganisaatioiden sisäisesti sekä tuotettiin ja jaettiin tietoa ilmastotyöstä kuntalaisille ja alueen yrityksille.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Hankkeen merkittävin saavutus oli ilmastovahti-palvelujen käyttöönotto Etelä-Pirkanmaan kunnissa. Ilmastovahti paransi merkittävästi kuntien ilmastotyön seurantaa, raportointia ja viestintää. Ilmastovahtipalvelun tuottaa Kausal Oy.
- Ilmastojohtamisen toimintamallin taustaksi selvitettiin kuntien ilmastotyön tilannekuva ja tuotettiin ilmastotyön tietopaketti osaksi Etelä-Pirkanmaan ilmastojohtamisen toimintamallia. Lisäksi jokaiselle kunnalle tunnistettiin Etelä-Pirkanmaan yhteisestä ilmasto-ohjelmasta merkittävimmät ja toteutettavissa olevat toimenpiteet, joille määriteltiin hankkeen aikana myös vastuutahot ja aikataulu.
- Monipuoliset koulutukset ja työpajat lisäsivät kuntaorganisaatioiden ilmasto-osaamista ja sitoutumista ilmastoyhteistyöhön. Niihin osallistui kuntien johtajia, luottamushenkilöitä, asiantuntijoita ja muita toimijoita. Ilmasto-osaamisen koulutuksia järjestettiin yhteistyössä FCG Oy:n kanssa ja aiheina olivat esimerkiksi ilmasto-ohjelman jalkauttaminen ja ilmastoteema kuntien johtamisessa ja elinvoiman edistämisessä.
- Paikallisille toimijoille, maatalousyrittäjille, asukkaille ja lukiolaisille suunnattiin myös erilaisia tiedotustilaisuuksia ja tapahtumia, kuten Puupuhdistamo Urjalassa ja Kestävän kehityksen jatko-opintopäivä lukioissa.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Ilmastovahti-palvelut varmistavat ilmastotyön jatkuvuuden ja tarjoavat läpinäkyvyyttä sen edistymisen seurantaan. Hankkeen tulokset ovat myös kestävämmällä pohjalla, sillä kuntien päivitettyihin kuntastrategioihin on sisällytetty ilmasto- ja kestävyystavoitteita.
- Ilmastotyön jatkuvuus on varmistettu myös uusilla jatkohankkeilla, jotka kehittävät esimerkiksi yritysten ilmastotoimia ja perusopetuksen ilmastokasvatusta.
- Etelä-Pirkanmaan kunnissa tunnistettiin ilmastotyötä koordinoivan asiantuntijan tarve, ja hankkeessa palkattu ilmastoasiantuntija jatkaa nyt tehtävässään hankkeen päätyttyä, tukien alueen ilmastotyötä pysyvästi. Hankkeessa palkatun ilmastoasiantuntijan työn jatkuminen vahvistaa entisestään ilmastotyön pysyvyyttä ja vaikuttavuutta Etelä-Pirkanmaalla.

Vastuutaho: Valkeakosken kaupunki

Muut konsortioon osallistuvat: Akaa, Urjala ja Pälkäne

Kokonaissumma: 96 600 €

Avustusosuus: 67 600 €

Aikataulu: 5/2021-11/2022

Linkki hankkeeseen: [Hankkeen sivut](https://www.valkeakoski.fi/hankkeet/hep2030) (valkeakoski.fi)

Kestävän kasvun Karkkila – pienen kaupungin ilmastojohtamismalli

Hankkeessa laadittiin Kestävä Karkkila –ohjelma, jonka puitteissa kaupungille toteutettiin myös ohjelmaa tukeva tiekartta.

Karkkilaan luotiin ilmastojohtamismalli, joka yhdistää strategista ohjausta konkreettisiin toimiin. Ilmastojohtamishankkeen avulla tuettiin osallistamista ja ilmastotyötä kunnassa laajemmin.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Karkkilaan laadittiin Kestävä Karkkila –ohjelma. Kestävä Karkkila -ohjelma luotiin vallitsevien säästösten ja sopimusten pohjalle. Keskeisimpänä rajaavina sopimuksina YK:n Agenda 2030 sekä Pariisin ilmastopimus.
- Ohjelman sisältö on jaettu Karkkilaan sopiviin teemoihin. Teemat ovat kestävä maankäyttö ja liikenne, ympäristön tila, resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto, tietoisuus ja yhteistyö sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Kestävä Karkkila -ohjelma linjaa yleiseksi tavoitteekseen hiilineutraalin Karkkilan vuoteen 2035 mennessä.
- Kestävä Karkkila -ohjelma täydentää hankkeessa laadittu tiekartta, joka sisältää tarkennetusti tavoitteet toimialoille ja toimille, joiden mukaan hiilineutraaliustavoitteeseen päästään.
- Yhtenä tärkeimmistä toteutuneista tavoitteista hankkeessa saatiin sisällytettyä kestävä kehityksen tavoitteet sekä osallistamisen kehittämisen tavoite valmisteilla olleeseen kaupunkistrategiaan.
- Sekä Kestävä Karkkila –ohjelma että ilmastojohtamismallin luominen nähdään Karkkilassa jatkuvina kehitystoimenpiteinä, jotka saatiin käynnistymään tämän hankkeen avulla.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Tiekarttatyötä täydennetään laatimalla vuosittain indikoitavat mittarit, joiden avulla edistymistä voidaan helposti seurata myös toimipisteittäin. Riskinä voidaan myös pitää resurssihaastetta, jos tiekarttatyön seurantaan ei voida osoittaa henkilöresursseja.
- Ilmastojohtamistyö jatkuu myös hankkeen jälkeen. Hankkeelle asetetut seurannan sekä arvioinnin toimenpiteet, jotka ovat vasta juuri käynnistyneet tai käynnistymässä saatetaan loppuun.

Vastuutaho: Karkkilan kaupunki

Kokonaissumma: 81 400 €

Avustusosuus: 48 800 €

Aikataulu: 5/2020-10/2021

Linkki hankkeeseen: -

Hiilineutraalit hankintakäytännöt Sipoon kunnan katu- ja viherrakentamisessa ja –ylläpidossa, toteutuksen askelmerkit

Hankkeessa määriteltiin Sipoon kunnan katu- ja viherrakentamisen ja -ylläpidon hankintaprosesseissa asteittain käyttöön otettavat hankintakriteerit, joilla edetään vaiheittain kohti työmaiden päästöttömyyttä ja kierrätysmateriaalien tehokkaampaa hyötykäyttöä. Samalla hankkeessa arvioitiin hankintakriteerien käyttöönoton päästö- ja kustannusvaikutuksia eri kokoluokan työmailla.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Hanke lisäsi Sipoon kunnan asiantuntijoiden osaamista vähäpäästöisten työmaiden edistämässä ja kehitti hankintakäytäntöjä katu- ja viherrakentamisen prosesseihin. Hanke tuotti myös yhteistyössä A-insinöörien kanssa selvitysraportin, jossa tarkastellaan muun muassa työmaakaluston uusimisen ja biopolttoaineiden osuuden kasvattamista työmaaympäristöissä.
- Hankintapolku kehitettiin hankintoja ohjaavaksi työkaluksi, joka on suunnattu katu- ja viherrakentamisen urakkakilpailutuksia tekeville asiantuntijoille. Hankintapolussa määriteltiin työmaiden päästöttömyyttä ja kierrätysmateriaalien hyötykäyttöä edistävät hankintakriteerit, jotka kiristyvät vaiheittain vuoteen 2025 asti. Kriteerien painoarvoa kasvatetaan pilotoinnista saatujen kokemusten myötä.
- Kahdessa katu-/maanrakennusurakassa pilotoitiin hankintapolun ensimmäisen vaiheen kriteereitä koskien urakoitsijan kaluston päästöluokkavaatimuksia (EURO- ja Stage-luokat), ja kokeilun perusteella hankintakriteeri otettiin vakiintuneeseen käyttöön.
- Hankkeen myötä viranhaltijoiden yhteistyö ja yhteisen tavoitetilan muodostaminen käynnistyi kunnan eri yksiköiden ja osastojen välillä. Lisäksi hanke laajensi yhteistyötä ja tiedonvaihtoa KUUMA-kuntien ilmistoryhmän ja muiden asiantuntijaverkostojen kesken.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeessa kehitetyt ja testatut hankintakriteerit vähäpäästöisyyden edistämiseksi osoittautuivat toimiviksi ja ovat nyt osa Sipoon kunnan hankintaprosesseja. Kahden urakan pilottien tulokset osoittivat, että kaikki tarjoajat täyttivät uudet päästöluokkakriteerit, mikä rohkaisee hankintakriteerien laajempaan käyttöön.
- Hankkeen tuottamat ratkaisut ja hankintakriteerit ovat sovellettavissa myös laajemmin, kunhan niiden soveltamista jatketaan urakkakohtaisesti huomioiden urakatyyppit ja -kokoluokat.

Vastuutaho: Sipoon kunta

Kokonaissumma: 53 600 €

Avustusosuus: 37 500 €

Aikataulu: 5/2021-10/2022

Linkki hankkeeseen: [Lisätieto hankkeesta \(sipoo.fi\)](https://www.sipoo.fi/lisatieto/hankkeesta)

Pikkasen parempia ilmastotekoja yhdessä

Hankkeen tavoitteena oli osallistaa ilmastotalkoisiin koko kaupunkiyhteisö ja juurruttaa toiminta kiinteäksi osaksi kaupungin normaalia toimintaa. Hankkeeseen palkatun ilmastokoordinaattorin työpanos oli kaikkien tahojen käytössä ilmastotyön vauhdittamiseksi.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Hankkeen myötä Viitasaaren kaupunki otti käyttöön Kausal Oy Ilmastovahti-palvelun, joka auttaa seuraamaan ja viestimään ilmastotoimista. Ilmastovahti osoittautui tehokkaaksi välineeksi ilmastotoimista viestimiselle. Hanke toi Viitasaaren mukaan YmpyräKS-verkoston ja Ympäristövastuullisuuskumppanuuteen, joiden kautta kaupunki pyrkii edistämään yritysten ympäristövastuullisuutta.
- Enni-energiansäästösovellusta testattiin kaikilla Viitasaaren perusopetuksen kouluilla vuoden ajan. Hanke tavoitti noin 600 oppilasta. Kaikilla kouluilla saatiin vuoden aikana säästettyä sähköä ja Huopanan koululla myös vettä. Kokeilun myötä koulujen energiankulutusta ryhdyttiin seuraamaan Ilmastovahti-sivulla erillisellä mittarilla. Ilmastokoordinaattori piti kouluilla lisäksi 29 energiansäästötuntia, 10 energiakierrosta ja järjesti Leader Viisarin kanssa yhteistyönä yläkoululaisten ja lukion Pelastakaa ilmasto –tapahtuman ja alakoululaisten Energiapäivät.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeen aikana otettiin käyttöön useita jatkuvia toimintamalleja, kuten Ilmastovahti-palvelu ja kaupungin liittyminen Hinku-verkoston. Näillä ratkaisuilla varmistettiin ilmastotyön jatkuvuus ja seurattavuus myös hankkeen päätyttyä. Lisäksi hankkeessa luotiin pohja kaupungin ilmastoviestinnän kehittämiseksi ja paikalliselle yhteistyölle YmpyräKS-verkostossa, mikä tukee pitkäjänteistä ilmastotyötä.
- Hanke vahvisti Viitasaaren kaupungin ilmastotyön perustaa ja loi edellytykset pitkäjänteiselle ja kestäville ilmastotoimille. Hankkeen opit ja käytännöt ovat arvokkaita myös muille pienille kunnille, jotka haluavat kehittää omia ilmastotoimiaan.

Vastuutaho: Viitasaaren kaupunki

Kokonaissumma: 92 800 €

Avustusosuus: 65 000 €

Aikataulu: 8/2021-11/2022

Linkki hankkeeseen: [hanke](#) (Viitasaari)

Lohjan ilmasto- ja kiertotalousjohtamisen uudet käytännöt

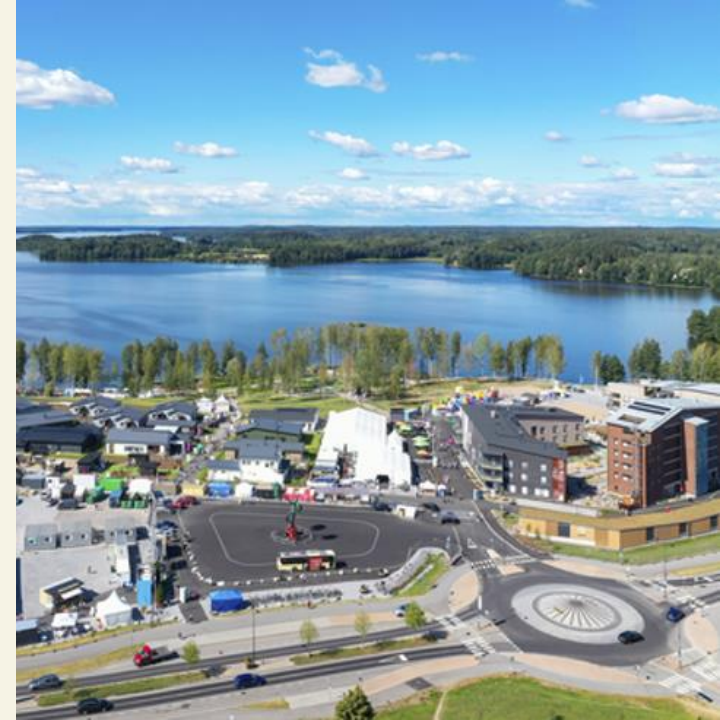
Hankkeessa edistettiin ilmasto- ja kiertotalousjohtamisen käytäntöjä ja niiden vakiinnuttamista organisaatioon. Hanke vahvisti vähähiilistä kiertotaloutta tukevien hankintojen osaamista sekä ilmasto- ja kiertotaloustyön viestintää. Projekti toi Lohjan kaupungille lisää vauhtia ja uusia työkaluja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Hanke aktivoi organisaation ilmastotyötä ja edisti ilmastotavoitteiden toteutumista. Ilmasto- ja kiertotalousjohtamisen toimintamallien kehittämisessä ja jalkauttamisessa hanke onnistui hyvin. Hankkeen aikana käynnistettiin tai läpiviettiin useita projekteja esim. kalustekierron tehostaminen, 50/50-malli, kierrätyksen edistäminen ja erityisesti ilmastobudjetti.
- Hankkeessa tunnistettiin merkittävimpiä päästölähteitä ja kehitettiin niihin ohjeita ja toimintamalleja. Ilmastotyön johtamiseen otettiin käyttöön ilmastobudjetti. Ilmastobudjetti kytkee ilmastotyön talousjohtamiseen, tuo tehdyn ilmastotyön näkyväksi sekä helpottaa vaikuttavuuden arviointia.
- Viestintää varten on laadinnassa ilmasto- ja kiertotalousviestinnän suunnitelma ja vuosikello. Ulkoiseen viestintään on tulossa ”ilmastouutiset”, joiden avulla viestitään säännöllisesti kuntalaisille eri yksiköiden ilmasto- ja kiertotaloustoimista. Hankkeen aikana on myös lisätty sisäistä tiedottamista ja aktiivisuutta kaupungin sosiaalisessa mediassa.
- Vähähiilistä hankintaosaamista lisättiin järjestämällä organisaation esihenkilöille koulutustilaisuus. Kolmen vähähiilisen hankintakokeilun pohjalta luotiin ohjeistus, jolla ilmasto- ja kiertotaloustavoitteet pitää huomioida uudis- ja korjausrakennushankkeissa.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeen tuloksilla on pitkäaikaista vaikutusta esim. päästöihin ja kiertotalouden vahvistumiseen sekä talouteen. Vähäpäästöisten ja resurssiviisaiden hankintojen lisääntyminen ja osaamisen vahvistuminen niiden tekemisessä edistävät ilmastotavoitteiden toteutumista.
- Ilmasto- ja kiertotaloustyö jatkuu Lohjan kaupungissa vahvempana strategisen tuen, uudistettujen käytäntöjen ja vahvistuneiden resurssien turvin. Ilmastobudjetin käyttöönotto luo sitoutuneisuutta, säännöllisyyttä ja vaikuttavuutta Lohjan ilmasto- ja kiertotalousjohtamiseen.
- Hankkeen siivittämänä Lohja päätti palkata vastuullisuus- ja ilmastoasiantuntijan 1.5.2024 alkaen.
- Hankkeessa aikaansaatuja tuloksia, kuten kehitettyjä menetelmiä, toteutettuja kampanjoita ja ilmastobudjetointia, voi helposti monistaa muualle tai laajentaa kaupungin sisällä.

Vastuutaho: Lohjan kaupunki

Kokonaissumma: 100 000 €

Avustusosuus: 70 000 €

Aikataulu: 8/2022–4/2024

Lisätietoja: [Lohjan ilmasto- ja kiertotalousjohtamisen uudet käytännöt](https://lohja.fi/ilmasto-ja-kiertotalousjohtamisen-uudet-kaitytannot) (lohja.fi)

Toimenpideohjelmat näkyväksi ja osaksi käytännön toimintaa

Tässä hankkeessa Keravalla ja Järvenpäässä otettiin käyttöön Ympäristövahti. Tavoitteena oli, että yksittäisten toimenpiteidenseuranta tulee luonnolliseksi osaksi kaupungin työntekijöiden toimintaa, ja raportointi toteutetaan mahdollisimman avoimesti.

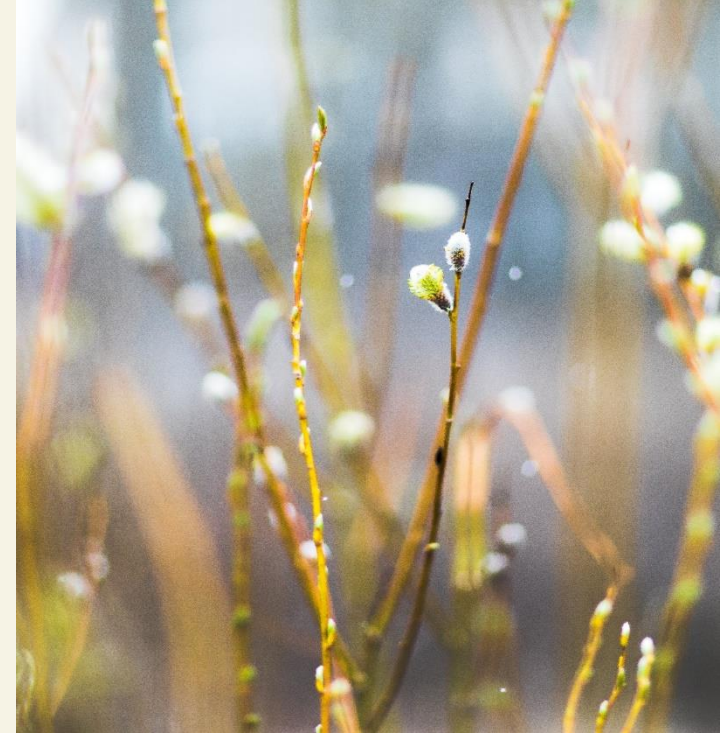
Pilotoimalla työkalun käyttöönottoa hankekunnissa sekä kehittämällä käyttöliittymää Microsoft-pohjaiseksi ja kuntaorganisaatiosta riippumattomaksi pyritään helpottamaan palvelun ja toimintamallin käyttöönottoa jatkossakin useammassa kunnissa.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Toimenpideohjelmat näkyväksi ja osaksi käytännön toimintaa –hankkeen päätuloksena otettiin käyttöön Ympäristövahti-palvelu, joka tukee kaupunkien ilmasto- ja ympäristöjohtamista.
- Hanke edisti ilmasto- ja ympäristöjohtamisen toimintatapojen kehittämistä työkalun avulla. Toimenpiteiden mittareita kehitettiin, vastuutahoja tunnistettiin ja raportointiprosessin kuvaamista edistettiin.
- Keskeinen uusi ominaisuus aiempiin palveluihin verrattuna oli, että Keravan ja Järvenpään Ympäristövahti-verkkosivuille luotiin mahdollisuus jättää kommentti tai kysymys koskien toimenpiteitä. Tällä toiminnallisuudella edistetään kuntalaisten ja sidosryhmien mahdollisuuksia vaikuttaa kaupungin ilmastotyöhön.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hankkeessa tehtiin perusteellista vertailua erilaisista toteutustavoista ja koottiin oppeja hankkeen lopuksi julkaistuuun käsikirjaan. Käsikirjan avulla pienemmille kunnille tarjotaan mahdollisuus keskittyä olennaisiin lähtökysymyksiin ja määrittelyvaiheeseen, jolloin ei tuhleta resursseja ottamalla käyttöön ratkaisua, joka ei lopulta vastaakaan oman kunnan tarpeita. Hankkeen turvin pystyttiin myös kehittämään toisenlainen toteutustapa Microsoftin työkaluihin pohjaten ja tuottamaan tekninen liite tämän ratkaisun kuvaamiseksi. Jatkossa kyseinen toteutus on siten huomattavasti kevyempi prosessi muissa kunnissa.
- Ympäristövahdin käytön jatkumista hankekaupungeissa tukee kaupunkien sitoutuminen vuosittaiseen toimenpideohjelmien raportointiin päättäjille. Koska kaikki toimenpiteet ja raportointiprosessi on viety Ympäristövahtiin, toimii tämä lähtökohtaisesti jatkossa seurannan ja raportoinnin työkaluna.

Vastuutaho: Kerava

Muut konsortioon osallistuvat: Järvenpää, Helsinki, Vantaa, Uudenmaan liitto

Kokonaissumma: 83 000 €

Avustusosuus: 50 000 €

Aikataulu: 8/2020-11/2021

Linkki hankkeeseen: [hankkeeseen](https://www.jarvenpaa.fi/hankkeeseen) (jarvenpaa.fi)

Elämän kestävä Äänekoski – reilun kiertotalouden vaikutukset hiilijalanjälkeen

Hankkeessa jalkautettiin Äänekosken kaupungin ympäristö- ja ilmasto-ohjelma 2022–2028 ja vietiin ilmastotyö pysyväksi osaksi Äänekosken kaupungin toimintaa. Keskeistä oli kestävän liikumisen edistäminen ja yhteistyön vahvistaminen sekä kaupunkiorganisaation sisällä että sidosryhmätyönä kohdistuen asukkaisiin, yrityksiin ja alueen muihin kuntiin.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset:

- Eri toimialoilla tehtyä ilmastotyötä saatiin näkyvämmäksi ja opittiin tunnistamaan monipuolisesti vaikuttamismahdollisuuksia ilmastotyön lisäksi myös luonnon monimuotoisuuden sekä kiertotalouden edistämiseksi. Vaikuttavuuden kannalta merkittävien toimenpiteiden suunnittelu, ilmastotyön kustannustehokkuuden osoittaminen sekä yhteistyön edistäminen viitoittivat työtä myös lähivuosille.
- Kestävää liikumista mm. kävelyä ja pyöräilyä edistettiin tietokoonnilla, paikkatietopohjaisella kyselyllä sekä asukastyöpajalla. Työpajan jälkeen perustettiin kaupungin johtoryhmän päätöksellä poikkihallinnollinen työryhmä, johon kuuluu edustajia keskeisiltä toimialoilta kaupunkiorganisaatiosta. Ilmastokoordinaattorin johdolla ryhmä kävi lävitse yllä kuvattuja tuloksia sekä ryhtyi valmistelemaan rahoitushakua kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman laatimiseksi. Päästöttömien kulkuneuvojen käytön edistämiseksi kaupunkiorganisaation toimialojen kanssa pohdittiin keinoja, joilla kaupunki voi edistää kestävien liikuumismuotojen sekä liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien kulutapaosuutta.
- Ilmastoyhteistyötä toteutettiin tarjoamalla ilmastokoordinaattorin asiantuntija-apua, vahvistamalla verkostotyötä, sitouttamalla kaupunkiorganisaation johto ja päättäjät ilmastotyöhön ja kannustamalla asukkaita ja yrityksiä kestäviin valintoihin sekä edistämällä kuntien välistä yhteistyötä.
- Ylijäämäbudjetilla toteutettiin purkumateriaaliselvitys kaupungin omistamasta, tyhjiillään olevasta koulukiinteistöstä.

Ratkaisujen pysyvyys ja skaalautuminen:

- Hinku-työryhmän toimintaa kehitettiin siten, että kaupungin johtoryhmän päätöksellä poikkihallinnollinen työryhmä käyttää vuoden 2024 alusta lähtien vuosittaista ilmastobudjettia poikkihallinnollisten toimintatapojen kehittämisen ja toimenpidekokeilujen rahoittamiseksi. Myös kävelyn ja pyöräilyn edistämiseksi perustettu työryhmä jatkaa toimintaansa. .
- Ilmastokoordinaattorin tuella kaupungin toimialoja autettiin valmistautumaan toiminnan muutoksiin lähitulevaisuudessa. Ympäristönäkökulma on huomioitava uusilla sopimuskausilla entistä paremmin. Kaupungin nykyisen ympäristö- ja ilmasto-ohjelman puutteet sekä niihin pureutuvat konkreettiset kehitystoimenpiteet on tuotu kaupungin johtoryhmän, Hinku-työryhmän sekä päättäjien tietoon. Ohjelmaa päivitetään vuonna 2025.

Vastuutaho: Äänekosken kaupunki

Kokonaissumma: 97 883 €

Avustusosuus: 68 518 €

Aikataulu: 9/2022–12/2023

Lisätietoja: [ilmastotyö](https://www.aanekoski.fi/ilmastotyö) (aanekoski.fi)

Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma

<https://ym.fi/kuntien-ilmastoratkaisut-ohjelma>

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

